

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ПРИРОДОЗНАВСТВА У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Грамастик Н.В.

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Школа першого ступеня покликана забезпечити становлення молодшого школяра, розвиток його самостійності, нестандартного мислення, створити умови для свідомого засвоєння природничо-наукових понять. Тому метою статті є висвітлення основних проблем, з якими зустрічаються вчителі-практики при викладанні природознавчих дисциплін.

На уроках природознавства дуже важливо сформувані у школярів глибокі й міцні знання змісту природничих понять. Від того, наскільки міцними виявляться початкові природознавчі знання, буде залежати подальша успішність засвоєння навчального матеріалу на уроках біології у старшій школі. Досить часто можна спостерігати таку тенденцію, коли вчителі початкових класів і вчителі-біологи не співпрацюють разом під час формування природничо-наукового світогляду в учнів. Локальне педагогічне дослідження, проведене нами протягом 2006/07 н.р. у початкових класах ЗОШ м. Ізмаїла довело, що вчителі-практики недостатньо використовують на своїх уроках особливості навчальних технологій обох ланок школи. Все це призводить до збільшення певної розбіжності між початковою і середньою школами, тоді, як у старших класах школярі мають поглиблювати і розвивати вже набуті раніше знання.

Педагогічний досвід і спілкування з вчителями-практиками дає змогу виділити ряд недоліків, які мають місце у процесі формування природничих понять в учнів початкових класів: по-перше, діти часто засвоюють визначення поняття без розуміння його суті, що іноді прослідковується і в учнів старших класів; по-друге, не вміють класифікувати і систематизувати поняття. Більшість вчителів зводить процес формування понять до механічного запам'ятовування, бездумного переказування, перемальовування. Сформовані таким чином негативні методи навчання учні початкових класів застосовують і на уроках біології в старшій школі.

Ми дійшли висновку, що формування природничих понять залежить від того, наскільки міцно в учнів сформовані уміння здійснювати аналіз і синтез, порівнювати, доводити, встановлювати причиново-наслідкові зв'язки тощо.

Учителю слід звернути увагу на всебічну підготовку школярів. Практика свідчить, що педагогами не завжди використовуються можливості навчальних занять для творчості, розвитку індивідуальності учнів. Успіхи у навчанні досягаються там, де процес навчання будується на основі проблемно-пошукової діяльності молодших школярів. Проблемне навчання є лише теоретичною моделлю розвивального навчання. На сьогодні є недостатньо методично розв'язаним питання його застосування на практиці. [3,46]. Ми дійшли висновку, що рівень уроку природознавства в початковій школі (і біології у старшій) надає оптимальні можливості для створення проблемних ситуацій, бо на цих уроках у дітей виникає дуже багато питань стосовно навколишнього середовища.

Ще однією важливою проблемою є відсутність інтересу до предмету. У початковій школі це явище слабо виражене, але з часом воно збільшується і гостро простежується у старшій школі, якщо вчителі-

початківці недостатньо приділяють уваги інноваційним технологіям, спрямованим на розвиток пізнавальної активності учнів.

Так, на думку багатьох науковців, «... інтерес до навчання неможливий, якщо в класі відсутній багатий інтелектуальний фон — постійний обмін знаннями, загальний потяг до них, цікаві і змістові розмови між дітьми, між учителями та дітьми...» [2,44]. Щоб дітям було цікаво вчитися, не обов'язково робити кожен урок розважальним, не потрібно вигадувати щось незвичне. Секрет зацікавленості в успіхах дітей — щоденних, хоча б і незначних, а все ж успіхах.

Проблемою є також виховання на уроках природознавства обдарованої дитини. Попри солідні теоретичні і практичні нароби, все ж існують певні прогалини. Зокрема, відсутні чіткі практичні рекомендації, край необхідна індивідуалізація підходу.

Не менш важливою проблемою є неналежне ставлення вчителів початкової школи до екологічної освіти учнів. Так, основна увага у практиці викладання природознавчих предметів початкової школи надається проблемі формування природничих знань, тоді, як елементи змісту екологічної освіти, зокрема практичні вміння й навички раціонального природокористування, розвиток емоційно-ціннісного ставлення до навколишнього не передбачені навчальними програмами і часто не враховуються педагогами у виховному процесі. Це призводить до розриву між теоретичними знаннями учнів, їх особистісним ставленням до природи та діяльністю і поведінкою в довкіллі. У результаті нехтування комплексним підходом до формування екологічної культури, екологічне виховання виявляється малоефективним, оскільки навчально-виховний процес в основному орієнтується на розвиток окремих рис і властивостей особистості [5,3].

Вирішення цих завдань має забезпечити побудову ефективного навчально-виховного процесу, який би задовольнив потреби сучасної природничої освіти.

Література

1. Захарчук Наталя. Новий напрямок у навчанні — нові можливості розвитку дітей // Початкова школа. — 2000. — №4. — С. 44.
2. Варкута Ольга. Дидактичні умови формування природничих понять // Початкова школа. — 2000. — №8. — С. 46.
3. Матвієнко Павло. Орієнтир на освітні технології // Початкова школа. — 2000. — №1. — С. 3.
4. Шаповал Л.В. Екологічне виховання молодших школярів у процесі вивчення природознавчих предметів: Автореферат дис. к. пед. н.: 13.00.01./ Університет проблем виховання АПН України. — К., 1999. — 19 с.

ГЕНЕЗИС ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Денисовець Т.М.

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Україна, яка після багатовікової прірви здобула статус незалежної держави і почала входити в новий історичний період свого суверенного розвитку, розглядає проблему охорони здоров'я та навколишнього се-